

Pöytäkirjat, viranhaltijapäätökset ja lausunnot

383/81.812/2013, 200/81.813/2013, 392/81.812/2013, 436/12.120/2013, 420/81.812/2013, 405/81.813/2013, 419/81.812/2013, 378/12.120/2013, 190/81/2013, 406/12.120/2013

MH § 7

Kainuun liitossa on valmistunut seuraavat:

Kokouspöytäkirjat:

-

Viranhaltijapäätökset:

Henkilöstön vuosilomaa-, sairautta-, työaikavapaata-, virkavapaata-, palkkausta-, virkamatkaa- ja henkilöstökoulutuksia koskevat päätökset ajalla 13.12.-31.12.2013 ja 1.1. - 20.1.2014

Maakuntajohtaja Pentti Malinen §:t 140-151, 11 ja 1-4
Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen §:t 95-101, 8 ja 1
Hallintopäällikkö Harri Turkulainen §:t 17-22 ja 1-2
Kehittämisjohtaja Jorma Teittinen §:t 52-60 ja 1-4

Muut kuin em. päätökset:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen:

v. 2013

Henkilöstöpäätös 25 §: Core Competence Development -hankkeen projektikoordinaattorin valinta (Seija Kemppainen)

Henkilöstöpäätös 26 §: Aluesuunnitteluasiantuntijan määräaikaisen tehtävän täyttäminen (Ismo Vendelin)

Hankintapäätös 13 §: Kainuun energiaselvitys -tutkimuksen hankinta

Henkilöstöpäätös 27 §: Kainuun liiton edustaja Fennoskandian vihreän vyöhykkeen kansalliseen työryhmään (Hannu Heikkinen)

v. 2014

Rahoituspäätös 1 §: Kainuun liiton osallistuminen Kajaanin lentoliikenneselvitys 2014 kustannuksiin

Lisätietoja päätöksistä antaa hallintopäällikkö Harri Turkulainen, puh. 044 710 0866 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Lausunnot:

1) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ovat 16.12.2013 antaneet Pohjois-Savon liitolle oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVALUONNOKSESTA VALMISTELUAINEISTOINEEN

Pohjois-Savon maakuntahallitus on päättänyt 28.10.2013 pidetyssä kokouksessa, että Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavaluonnos 2030 valmisteluaineistoinen asetetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti julkisesti nähtäville 10.11.–20.12.2013. Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavaluonnoksessa osoitetaan alueet, joille on mahdollista sijoittaa seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä ja myymäläkeskittyä. Lisäksi kaavassa osoitetaan kansallispuiston perustamista edistävänä merkintänä Rautalammin Kalajanvuoren alue Rautalammin-Konneveden kehittämisalueeksi.

Pohjois-Savon liitto on pyytänyt lausuntoa Kainuun liitolta maakuntakaavaluonnoksesta ja sen valmisteluaineistosta. Erityisesti lausunnossa on pyydetty arvioimaan sekä tarvittaessa esittämään näkemykset:

- seudullisesti merkittävän kaupan sijaintiin sekä mitoitukseen liittyen sekä
- vaihtoehtoisesta suunnittelumääräyksestä, joka koskee maakuntakaavassa osoitettuja keskustatoimintojen alakeskuksia ca1 ja ca2 (kaavaselostuksen s. 38 ja 43, punainen kirjasinväri). Vaihtoehtoisella suunnittelumääräyksellä pyritään edistämään tiettyjen kuntakeskusten taa-
jamien ympärillä olevalla 3 km:n vyöhykkeellä vapaa-ajan asumista ympärivuotiseksi sekä osoitetaan alakeskusten enimmäismitoitus yhtä vähittäiskaupan suuryksikköä koskevana enimmäismitoituksena.

Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä mahdollistavia keskustatoimintojen alakeskuksia Kainuuseen rajautuviin kuntiin Vieremälle, Sonkajärvelle ja Rautavaaralle. Ko. kuntiin ei ole osoitettu keskustojen ulkopuolisia vähittäiskaupan suuryksiköitä tai myymäläkeskittyä, joilla voisi olla ylimaakunnallista merkitystä ostovoiman siirtymässä.

Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavaluonnos valmisteluaineistoinen
Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavaluonnos on asiantuntevasti laadittu ja antaa hyvät mahdollisuudet alueen kehittämiselle.

Kainuussa on käynnistynyt keväällä 2013 Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan laadinta, jossa tarkastellaan seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksiköiden verkoston sijoittumista ja mitoitusta. Kainuun maakuntahallitus on hyväksynyt Kaupan vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman 19.8.2013 ja Lähtökohdat ja tavoitteet -raportin 9.12.2013. Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan tavoitteet on asetettu valtakunnalliset, maakunnalliset, seudulliset ja paikalliset tavoitteet yhteen sovittamalla ja niissä korostuu muun muassa matkailijamäärien kasvu tulevina vuosina. Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan tavoitteet ovat samansuuntaiset Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavaluonnoksessa esitettyjen tavoitteiden kanssa.

Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksiköiden mitoitus voi vaihdella eri maakunnissa ja maakuntien sisällä kunkin alueen erityispiirteiden mukaan. Pohjois-Savon kaupan vaihemaakuntakaavaluonnoksen mitoitus perustuu nykyisten ja tulevien asukkaiden, vapaa-ajan asukkai-

den, matkailijoiden ja kauttakulkevasta liikenteestä pysähtyvään ostovoimaan sekä ylimaakunnallisen ostovoiman siirtymästä aiheutuvaan ostovoiman kasvuun. Merkittävimmin ylimaakunnallinen ostovoima vaikuttaa Varkaudessa ja Kuopiossa Matkuksen alueella. Tarkkaa tietoa kainuulaisten ostovoiman siirtymästä Pohjois-Savoon ei ole, mutta erityisesti Kuopiota voidaan pitää vetovoimaisena erikoiskaupan keskuksena kainuulaisille.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa maakuntakaavaluonnoksesta."

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 16.12.2013 antaneet Kainuun ELY-keskukselle oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO LUMIVAARAN TUULIVOIMAPUISTON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Hyrynsalmen Lumivaaralle suunnitella olevan tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Otsotuuli Oy suunnittelee tuulivoimahanketta Lumivaaran alueelle Hyrynsalmelle. Suunniteltu hankealue sijaitsee noin 10 kilometriä Hyrynsalmen keskustasta lounaaseen. Tuulipuisto rakennettaisiin maa-alueelle, jonka omistaa UPM-Kymmene Oyj. Tuulivoimapuistoa suunnitellaan vaihtoehtoisesti joko 8 tai 6 yksikköholtaan 2-5 MW tuulivoimalaitokselle, joiden kokonaiskorkeus olisi enintään 215 metriä. Sähkönsiirto tapahtuisi 110 kV ilmajohtolla liittymällä joko Seitenoikean sähköasemalle tai suoraan Seitenoikea-Puolanka sähkölinjalle. Tuulipuisto koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, tuulipuiston sähköasemasta, sähköverkkoon liittymistä varten tarvittavasta 110 kV voimajohtosta, sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä.

YVA-menettelyssä tarkastellaan kahta tuulivoimapuiston toteuttamisvaihtoehtoa ja niin sanottua nollavaihtoehtoa, jossa puistoa ei toteutettaisi. Toteuttamisvaihtoehdot eroavat rakennettavien tuulivoimaloiden lukumäärän osalta. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan kahta reittivaihtoehtoa kantaverkkoon.

YVA-menettelyn tarkoituksena on vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia, edistää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja lisätä tietoa päätöksenteon tueksi. Arviointiohjelmassa määritellään muun muassa arvioitavat toteuttamisvaihtoehdot, tarvittavat selvitykset ja kuinka arviointi tullaan toteuttamaan.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Kainuun liitto toteaa, että Lumivaaran tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on esitetty selkeästi YVA-menettelyn eteneminen ja toteutettavat selvitykset. Arviointiohjelmassa on otettu huomioon asianmukaisesti Kainuun voimassa olevan maakuntakaavan 2020 merkinnät ja määräykset. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon hankkeen mahdolliset vaikutukset tutkajärjestelmiin, tietoliikenneyhteyksiin ja TV-lähetyksiin sekä lentoes-

tevalojen maisemavaikutukset, mikäli ne eivät vielä sisälly YVA-ohjelman mukaisiin selvityksiin.

Kainuussa on toteutettu vuosina 2010–2011 yhteistyössä viiden muun maakunnan kanssa Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys, jossa on määritetty potentiaaliset tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet maakuntakaavoituksen näkökulmasta. Lisäksi Kainuussa on parhaillaan valmistumassa Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys -selvitys, jossa tarkennetaan aikaisempia tuulivoimaa koskevia selvityksiä muun muassa teknistaloudellisten tarkastelujen osalta. Täydennyselvitys valmistuu joulukuussa 2013.

Kainuun voimassa olevassa maakuntakaavassa 2020 ei ole osoitettu tuulivoiman tuotantoon soveltuvia alueita. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan laatiminen vaihemaakuntakaavana on käynnistynyt keväällä 2013. Maakuntakaavoituksessa käsitellään seudullisesti merkittävät tuulivoiman tuotantoon soveltuvat alueet, niiden kytkytyminen sähköverkkoon sekä muita mahdollisia esille nousevia teemoja asiaan liittyen. Maakuntakaavan laatimisen lähtökohtana otetaan huomioon Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys ja sitä täydentävät selvitykset sekä meneillään olevat tuulivoimahankkeet ja niiden suunnitteluun liittyvät selvitykset.

Suunniteltu Lumivaaran hankealue kuuluu Sisä-Suomen tuulivoimaselvityksessä esille nousseisiin potentiaalsiin tuulivoima-alueisiin. Parhaillaan valmistumassa olevassa Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys -selvityksessä hankealue on esitetty mahdollisesti soveltuvaksi seudullisesti merkittäväksi tuulivoima-alueeksi. Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnittelu -ohjeen (4/2012) mukaan alueiden olosuhteiden erilaisuus huomioon ottaen pääsääntöisesti vähintään 8–10 tuulivoimalan kokoisilla tuulivoima-alueilla on yleensä seudullista merkitystä. Seudullisesti merkittävän potentiaalisen tuulivoimatuotantoalueen raja Kainuussa tarkentuu maakuntakaavaprosessin edetessä.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta."

3) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 20.12.2013 antaneet Sotkamon kunnalle oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO NUASJÄRVEN RANTAOSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN KAAVAEHDOTUKSESTA

Kaavamuutos koskee Sotkamon kunnanvaltuustossa 30.10.2000 hyväksyttyä Nuasjärven rantaosayleiskaavaa. Kaavan lopullinen voimaantulo tapahtui valituksista johtuen 16.4.2004.

Kaavamuutoksen keskeisimpänä tarkoituksena on voimassa olevassa kaavassa havaittujen virheellisyyksien korjaaminen sekä rakentamista ja jätevesien käsittelyä koskevien määräysten ajantasaistaminen. Rantaosayleiskaava laaditaan sellaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana, joka voi MRL 72 §:n mukaan toimia rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Rantaosayleiskaavaehdotus

Rantaosayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen tarpeellisuus on perusteltu ja lähtökohdat ovat esitettyinä kaavaselostuksessa.

Muutettavan rantaosayleiskaavan mitoitus on varsin korkea johtuen lähtökohtaisesti korkeasta mitoituksesta ja aiemmin tehdyistä mitoitusvirheistä. Kaavaratkaisulla on pystytty kohtuullisesti turvaamaan ympäristö-, luonnon- ja kulttuuriarvot sekä yleisen virkistyskäytön tarpeet ja pyritty turvaamaan maanomistajien välinen tasapuolisuus.

Kaavaehdotuskartassa on esitetty kaavamerkintä RA-korv Valtion toimesta korvattava rakennuspaikka. Kaavamerkinnän perusteet esitetään lisättäväksi kaavaselostukseen."

4) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 10.1.2014 antaneet ympäristöministeriölle oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO MAA-AINESLAIN TOIMIVUUDEN ARVIOINTI -HANKKEEN RAPORTISTA

Ympäristöministeriö on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Maa-ainestoinnituksen toimivuuden arviointi -hankkeen raportista. Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli arvioida maa-ainestoinnituksen mukaisen lupajärjestelmän toimivuutta sekä esittää yleisnäkemyksiä maa-ainestoinnituksen ottamisen nykytilasta ja ohjausmekanismeista. Tutkimusaineisto koostui kirjallisuusselvityksestä sekä asiantuntijakyselyistä ja -haastatteluista. Tutkimustulosten perusteella on esitetty maa-ainestoinnituksen ottamisen sääntelyä koskevia kehittämistarpeita.

Raportti

Laadittu raportti on selkeä ja se antaa hyvän yleisnäkemyksen maa-ainestoinnituksen ottamisen nykytilasta ja ohjausmekanismeista. Raportin perusteella maa-ainestoinnituksen muuttamiselle ei ole osoitettavissa merkittäviä kehittämistarpeita. Kehittämistarpeet liittyvät pääosin maa-ainestoinnituksen ja muun maa-ainestoinnituksen ottamista koskevan lainsäädännön lupamenettelyjen yhteensovittamiseen sekä ottamista koskevien lupajärjestelmien selkeyttämiseen ja keventämiseen. Merkittävimmät kehittämistarpeet ko. lainsäädännössä liittyvät ottamishankkeisiin, joihin edellytetään maa-ainestoinnituksen lisäksi joko ympäristölupa tai vesilain mukainen lupa.

Raportissa esitetään maa-ainestoinnituksen soveltamisen tehostamiseksi mm. toimenpiteitä tausta-ainestoinnituksen laatimiseksi ja ajantasaisuudelle sekä nykyistä laajemmille kaavatarkasteluille. Tässä yhteydessä tulee huomata, että erilaiset maa- ja kalliokiviainestoinnituksen inventoinnit sekä kaavahankkeet voivat olla kustannuksiltaan huomattavan suuria, joka puolestaan voi vaikuttaa merkittävästi niiden toteuttamiseen ja aikatauluihin. Raportissa esitetyillä maa-ainestoinnituksen soveltamisen tehostamiseksi ehdotetuilla toimenpiteillä kyettäisiin todennäköisesti edistämään maa-ainestoinnituksen nykyistä parempaa toimivuutta."

5) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija

Martti Juntunen ovat 7.1.2014 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes) oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO SUOMUSSALMEN KIVIKANKAAN KAIVOSPIIRIN MUUTAMISTA KOSKEVASTA KAIVOSLUPAHAKEMUKSESTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Suomussalmen Kivikankaan kaivospiirin muuttamista koskevasta kaivoslupahakemuksesta.

Hakijayhtiön mukaan Kivikankaan tuotantolouhoksen laajentamisen seurauksena käytössä oleva läjitysalue täyttyy, joten läjitysalueen laajentaminen on välttämätöntä. Lisäksi louhoksen ympäri kiertävä tieereitti on käynyt liian ahtaaksi louhoksen länsilaidalla. Laajennusalueiden pinta-ala on yhteensä 10,92 ha. Kaivostoiminnan yhteydessä syntyy läjitettäviä kivi- ja maa-aineksia yhteensä 1 790 000 irtokuutiometriä. Nykyistä läjitystä tullaan jatkamaan nykyisen kaivospiirin länsipuolella sijaitsevalle kaivospiiriin liitettävälle kaivosalueelle (laajennusalue A).

Kaivoslupahakemus

Kivikankaan nykyinen kaivospiirin alue on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa kaivostoimintaan tarkoitetuksi alueeksi kohdemerkinnällä ekt, toiminnassa oleva kaivosalue. Alueella on voimassa MRL:n 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Kainuun maakuntakaavassa on annettu kaivostoimintaan tarkoitetuille alueille seuraava suunnittelumääräys: "Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä".

Kivikankaan kaivospiirin laajennus sijaitsee Kainuun maakuntakaavassa osoitetulla maa- ja metsätalousvaltaisella alueella M. Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita.

Kainuun maakuntakaavassa on annettu pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita koskeva suunnittelumääräys: "Maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elinkeinotoimintaan, turvetuotantoon, maa- ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita. Ilman erityisiä perusteita hyviä ja yhteisiä peltoalueita ei tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta".

Kainuun maakuntakaavan alueesta on pääosa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettua aluetta (M). Maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitetuille alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita ja erityisesti syystä voidaan osoittaa muuta elinkeinotoimintaa palvelevaa maankäyttöä. Elinkeinoiminnan sijoittumisella on kuitenkin ensisijaisesti pyrittävä tukemaan olemassa olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta. Mahdolliset uudet

turpeen ja maa- tai kiviainesten ottamisalueet voivat sijoittua maa- ja metsätalousalueelle. Kainuun maakuntakaavassa ei ole osoitettu pelto-alueita aluevarauksena, mutta maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitetuille alueille on annettu yleinen maakuntakaavamääräys, jonka tarkoituksena on turvata hyvien ja yhtenäisten pelto- ja metsätalousalueiden säilyminen maa- ja metsätalouskäytössä. Maa- ja metsätalousvaltaisille alueille on osoitettu päällekkäismerkintänä kehittämisvyöhykkeitä sekä maiseman, luonnon ja kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeitä osa-alueita.

Maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettulla alueella maankäyttöä ohjaa erityislainsäädäntö, kuten maa-ainelaki, kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki, metsälaki ja poronhoitolaki. Maakuntakaavassa osoitetuilla maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitetuilla alueille metsien käyttöä ohjaa metsälaki (1093/1996). Metsälain tavoitteena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään metsälaissa mainittujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja muiden arvokkaiden luontokohteiden säilyttämisellä. Matkailualueilla ja niiden lähialueilla metsien hoidossa ja käytössä tulee ottaa huomioon matkailun tarpeet.

Kivikankaan kaivospiirin laajennus kaivostoiminnan tarpeita varten on perusteltua ja tarpeellista, eikä kaivospiirin laajennukselle ole maakuntakaavoituksen näkökulmasta estettä."

6) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 13.1.2014 antaneet Kainuun ELY-keskukselle oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO VAALAN MANAMANSALON TUULIVOIMAPUISTON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA
Kainuun ELY-keskus on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Manamansalon tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Kainuun ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue toimii Manamansalon tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteysviranomaisena.

YVA-menettelyn tarkoituksena on vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia, edistää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja lisätä tietoa päätöksenteon tueksi. Arviointiohjelmassa määritellään muun muassa arvioitavat toteuttamisvaihtoehdot, tarvittavat selvitykset ja kuinka arviointi tullaan toteuttamaan.

Manamansalon tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan TuuliSaimaa Oy:n laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä.

TuuliSaimaa Oy suunnittelee Vaalan kunnan Manamansaloon tuulivoimapuistoa. Tuulivoimapuistoa suunnitellaan 15–18:lle 2,5–5 MW:n tuulivoimalaitokselle, joiden nimellisteho on yhteensä 38–90 MW.

Arviointiohjelman mukaan alle kilometrin etäisyydellä suunnitelluista tuu-

livoimaloista sijaitsee kaksi loma-asutusta ja yksi vakituinen asutus. Lisäksi 1–2 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista voimaloista sijaitsee 56 loma-asutusta ja 8 vakituista asutusta.

Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla on vireillä lukuisia tuulivoimahankkeita. Näillä hankkeilla voi olla yhteisvaikutuksia Manamansalon tuulivoimapuistohankkeen kanssa. Lähin tuulivoimapuistohanke sijaitsee Vaalan Metsälamminkankaan alueella. Lyhin etäisyys Manamansalon tuulivoimapuiston alueesta Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston alueelle on noin 10 kilometriä.

Hankkeen YVA-selostuksen arvioidaan valmistuvan syksyllä 2014. YVA-menettelyn arvioidaan päättyvän alkuvuonna 2015, jolloin yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa YVA-selostuksesta. Hankkeen toteutuksen arvioidaan alkavan keväällä-kesällä 2015.

Vaalan kunnanvaltuusto on saattanut vireille koko kunnan alueen kattavan tuulivoimayleiskaavan laatimisen 19.6.2013. Vaalan kunnanhallitus on saattanut vireille Manamansalon tuulivoimapuiston osayleiskaavan 23.4.2013. Kaavoitus käynnistyy joulukuussa 2013 – tammikuussa 2014 edellä mainitun Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston kanssa samanaikaisesti.

Arvioitavat vaihtoehdot

YVA-menettelyssä tarkastellaan kahta tuulivoimapuiston toteutusvaihtoehtoa, jotka eroavat rakennettavien tuulivoimaloiden lukumäärän osalta sekä ns. nollavaihtoehtoa, jossa tuulivoimapuistoa ei toteutettaisi. YVA-menettelyssä tutkitaan kolmea päälinjausvaihtoehtoa sähkön kantaverkkoon liittymiseksi. Sähköverkkoon liitytään joko Metsälamminkankaan hankealueen läheisyydessä tai Vuolijoen sähköasemalla.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Suunnitteilla oleva Manamansalon tuulivoimapuistohanke toteutuessaan edistäisi Kainuun ilmastostrategian ja maakuntaohjelman tavoitteita, joissa uusiutuvan ja paikallisen energian tuotantoa pyritään lisäämään Kainuussa.

Manamansalon tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on esitetty pääosin selkeästi YVA-menettelyn eteneminen ja sen yhteydessä toteutettavaksi aiotut selvitykset.

Voimassa olevassa valtioneuvostossa vuonna 2009 vahvistetussa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa ei ole käsitelty tuulivoimaa asiakokonaisuutena, eikä ole osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Voimassa olevan maakuntakaavan Manamansalon alueelle osoitetut kaava-merkinnät ja määräykset esitetään lisättäväksi joko arviointiohjelman tai myöhemmin laadittavaan arviointiselostukseen. Kainuun maakuntavaltuusto on tehnyt 25.3.2013 päätöksen käynnistää Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan laatimisen.

Kainuussa on toteutettu yhteistyössä viiden muun maakunnan kanssa Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys (2011), jossa on määritetty potentiaaliset tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet maakuntakaavoituksen näkö-

kulmasta. Kainuun liiton toimesta on laadittu vuonna 2013 Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys. Selvityksessä on otettu huomioon aiemman selvityksen lisäksi maakunnan alueella tiedossa olevat tuulivoimahankkeet. Selvityksen tavoitteena on ollut luoda edellytykset valita tuulivoimapuistoille sopivimmat alueet, jotka voidaan varata maakuntakaavassa tuulivoimatuotannolle. Selvityksessä on tarkasteltu erityisesti tuulivoimapuistojen näkyvyyttä, melu- ja välkevaikutuksia, vaikutuksia linnustoon, porotalouteen, hiljaisiin alueisiin, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin sekä sähköverkkoon liittymistä ja lentoturvallisuuden asettamia rajoitteita. Selvityksessä alueet on jaoteltu hyvin soveltuviin, mahdollisesti soveltuviin ja heikosti soveltuviin alueisiin. Manamansalon alue on arvioitu selvityksessä heikosti tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi.

Tuulivoimahankkeen lähivaikutusten alueen sisäpuolelle (s. 107) lienee tarkoituksenmukaista sisällyttää Teeriniemen leirintäalue, Martinlahden alue ja Manamansalon kylän alue. Kaukovaikutusten alueeksi on esitetty 10 kilometrin etäisyyttä tuulivoimaloista mitattuna. Tuulivoimahankkeen keskeisen sijainnin vuoksi maisemavaikutusten arviointi esitettyä 10 kilometriä laajemmalla alueella on hyvinkin tarpeellista.

Oulujoen vesistöalueen keskusjärvi Oulujärvi on pinta-alaltaan Suomen suurimpia järviä. Oulujärvelle leimallisia piirteitä ovat suuret vesistön selät, järveä halkova harjukso sekä hiekkarannat ja rantatörmät. Oulujärven jakaa kahteen osaan järvimaisemaa hallitseva Manamansalon saari, joka on maan viidenneksi suurin järvensaari. Oulujärvessä on kolme avaraa selkää Palta-, Ärjän- ja Niskanselät. Näistä kaksi viimeksi mainittua ovat Suomen avarimpia sisävesiselkiä. Valmisteilla oleva tuulivoimahanke sijoittuu Manamansaloon. Sijaintinsa vuoksi ko. tuulivoimahankkeella tulisi olemaan laajalle alueelle ulottuvia merkittäviä maisemavaikutuksia. Maisemavaikutusten arviointi edellyttää siten tässä yhteydessä erityistä huolellisuutta ja laaja-alaisuutta. Maisemavaikutusten monipuolinen arviointi sekä vaikutusten selkeä ja havainnollinen esittäminen ovat tuulivoimahankkeen vaikutusten kannalta tärkeä asia.

Tuulivoimahankealueen läheisyydessä, Oulujärven ranta-alueella, sijaitsee pysyvää ja loma-asutusta. Tuulivoimaloiden melun arvioinnissa (s. 110) tulisi kiinnittää erityistä huomiota matalataajuisten melun vaikutuksiin ja kokonaisuutena meluarvioinnin epävarmuustekijöihin. Ympäristöministeriön tietojen mukaan tuulivoimarakentamisen ulkomelutasoa koskevista suunnitteluohjearvoista valmistellaan valtioneuvoston asetus keväen 2014 aikana. Ympäristöministeriö on parhaillaan laatimassa ohjeita tuulivoimaloiden melun mallintamiseen ja mittaamiseen. Ohjeiden tarkoituksena on antaa tukea tuulivoima-alueiden suunnittelulle.

Vaikutusten merkittävyyden arviointi on keskeinen asia tuulivoimahankkeen vaikutusten arvioinnin kokonaisuudessa. Merkittävyyden arvioinnissa voitaneen hyödyntää asiantuntija-arvioinnin lisäksi myös paikallisten asukkaiden (ml. loma-asukkaat) kautta (esim. asukaskysely) saatavaa arvokasta tietoutta.

Sähkönsiirron järjestämisen vaikutusten arvioinnissa (s. 32 alkaen, s. 103, 116, 123) on tarpeellista kiinnittää huomiota sähkökaapeleiden ve-

sistöön sijoittamisen vaikutusten arviointimenettelyyn (kalasto, kalastus). Asukaskyselyjä voitaneen hyödyntää kalastukseen liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Muuttolintuselvitys (s. 84, 118) on laadittu vuonna 2012. Koska Manamansalon saari toimii Oulujärven alueella järven ylittävänä muuttolintureittinä, saattaisi olla hyödyllistä täydentää aiempaa muuttolintuselvitystä, epävarmuustekijöiden vähentämiseksi, alueella tehtävien muiden vuonna 2014 laadittavien selvitysten yhteydessä.

Vaikutuksia elinkeinon harjoittamiseen (matkailu, kalastus, maa- ja metsätalous ym.) on syytä käsitellä ympäristövaikutusten arvioinnissa (s. 106 alkaen) omana kohtanaan. Maankäyttövaikutusten arvioinnissa (s. 126) tulisi kiinnittää huomiota myös alueen kiinteistöjen arvoon sekä rakentamismahdollisuuksiin tuulivoimapuiston lähialueella.

Tuulivoimapuiston toteuttaminen edellyttäisi alueen tieverkon parantamista ja uusien tieyhteyksien rakentamista sekä voimaloiden perusten rakentamista. Näissä kaikissa tarvittaisiin erilaisia maa- ja kiviaineksia. Arviointiohjelmaan on tarpeellista lisätä maa- ja kiviainesten ottoa ja niiden kuljetusta koskeva vaikutusten arviointimenettelyn osuus. Oulujärven retkeilyalue on vuonna 1993 perustettu maan ainoa vesistöpainotteinen valtion retkeilyalue. Retkeilyalue koostuu kuudesta aluekokonaisuudesta ja sen kokonaispinta-ala on 78 km². Retkeilyalueella on ulkoilun kannalta huomattava merkitys. Sen kokonaiskäyntimäärä oli vuonna 2012 yhteensä 35 600. Retkeilyalueen keskus on Manamansalossa sijaitseva Manamansalon viiden tähden leirintäalue. Manamansalossa sijaitsee myös Metsähallituksen virkistyskalastusalue. Oulujärven retkeilyalue sisältyy Rokua Geopark -alueeseen, joka on osa kansainvälistä Geopark -verkostoa. Arviointiohjelmassa Oulujärven retkeilyalueen käsittely ja sen sisältyminen Geopark -verkostoon sekä tuulivoimahankkeen vaikutusten arviointimenettely näiltä osin on jäänyt vähäiselle huomiolle. Lisäksi retkeilyalue näkyy karttakuvien pohjakartoissa aluerajauksena, mutta sitä ei ole merkitty niihin samalla tavalla kuin muita tarkastelualueella sijaitsevia alueita tai kohteita.

Sähkönsiirron alavaihtoehdot sekä suunnitellut sähköasemien sijaintipaikat on havainnollisuuden vuoksi tarpeellista merkitä selkeästi omilla merkinnöillään arviointiohjelman karttaesityksiin (Kuva 8 s. 34 ym.)."

7) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 14.1.2014 antaneet Kainuun ELY-keskukselle oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO VAALAN METSÄLAMMINKANKAAN TUULIVOIMAPUUSTON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA
Kainuun ELY-keskus on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Kainuun ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue toimii Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteysviranomaisena.

YVA-menettelyn tarkoituksena on vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia, edistää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja lisätä tietoa päätöksenteon tueksi. Arviointiohjelmassa määritellään muun muassa arviotavat toteuttamisvaihtoehdot, tarvittavat selvitykset ja kuinka arviointi tullaan toteuttamaan.

Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan TuuliSaimaa Oy:n laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä.

TuuliSaimaa Oy suunnittelee Vaalan kunnan Metsälamminkankaan alueelle tuulivoimapuistoa. Tuulivoimapuistoa suunnitellaan 15–27:lle 2,5–5 MW:n tuulivoimalaitokselle, joiden nimellisteho on yhteensä 38–135 MW.

Arviointiohjelman mukaan alle kahden kilometrin etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista sijaitsee 7 loma-asutusta, eikä yhtään vakituista asutusta. Lähin vakituinen asutus sijaitsee noin 2,5 kilometrin etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta.

Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla on vireillä lukuisia tuulivoimahankkeita. Näillä hankkeilla voi olla yhteisvaikutuksia Metsälamminkankaan tuulivoimapuistohankkeen kanssa. Lähin tuulivoimapuistohanke sijaitsee Vaalan Manamansalon alueella. Lyhin etäisyys Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston alueesta Manamansalon tuulivoimapuiston alueelle on noin 10 kilometriä.

Hankkeen YVA-selostuksen arvioidaan valmistuvan syksyllä 2014. YVA-menettelyn arvioidaan päättyvän alkuvuonna 2015, jolloin yhteysviranomainen antaa lausuntonsa YVA-selostuksesta. Hankkeen toteutuksen arvioidaan alkavan keväällä-kesällä 2015.

Vaalan kunnanvaltuusto on saattanut vireille koko kunnan alueen kattavan tuulivoimayleiskaavan laatimisen 19.6.2013. Vaalan kunnanvaltuusto on saattanut vireille Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan joulukuussa 2013. Alueen kaavoitus käynnistyy edellä mainitun Manamansalon tuulivoimapuiston kanssa samanaikaisesti.

Arviotavat vaihtoehdot

YVA-menettelyssä tarkastellaan kahta tuulivoimapuiston toteutusvaihtoehtoa, jotka eroavat rakennettavien tuulivoimaloiden lukumäärän osalta sekä ns. nollavaihtoehtoa, jossa tuulivoimapuistoa ei toteutettaisi. YVA-menettelyssä tutkitaan kolmea päälinjausvaihtoehtoa sähkön kantaverkkoon liittymiseksi. Sähköverkkoon liitytään joko Metsälamminkankaan hankealueen läheisyydessä tai Vuolijoen sähköasemalla.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Suunnitteilla oleva Metsälamminkankaan tuulivoimapuistohanke toteutuessaan edistäisi Kainuun ilmastostrategian ja maakuntaohjelman tavoitteita, joissa uusiutuvan ja paikallisen energian tuotantoa pyritään lisäämään Kainuussa.

Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on esitetty pääosin selkeästi YVA-menettelyn eteneminen ja

sen yhteydessä toteutettavaksi aiotut selvitykset.

Voimassa olevassa valtioneuvostossa vuonna 2009 vahvistetussa Kainuun maakuntakaava 2020:ssä ei ole käsitelty tuulivoimaa asiakokonaisuutena, eikä ole osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Voimassa olevan maakuntakaavan Metsälamminkankaan alueelle osoitetut kaavamerkinnät ja määräykset esitetään lisättäväksi joko arviointiohjelmaan tai myöhemmin laadittavaan arviointiselostukseen. Kainuun maakuntavaltuusto on tehnyt 25.3.2013 päätöksen käynnistää Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan laatimisen.

Kainuussa on toteutettu yhteistyössä viiden muun maakunnan kanssa Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys (2011), jossa on määritetty potentiaaliset tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet maakuntakaavoituksen näkökulmasta. Kainuun liiton toimesta on laadittu vuonna 2013 Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys. Selvityksessä on otettu huomioon aiemman selvityksen lisäksi maakunnan alueella tiedossa olevat tuulivoimahankkeet. Selvityksen tavoitteena on ollut luoda edellytykset valita tuulivoimapuistoille sopivimmat alueet, jotka voidaan varata maakuntakaavassa tuulivoimatuotannolle. Selvityksessä on tarkasteltu erityisesti tuulivoimapuistojen näkyvyyttä, melu- ja välkevaikutuksia, vaikutuksia linnustoon, porotalouteen, hiljaisiin alueisiin, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin sekä sähköverkkoon liittymistä ja lentoturvallisuuden asettamia rajoitteita. Selvityksessä alueet on jaoteltu hyvin soveltuviin, mahdollisesti soveltuviin ja heikosti soveltuviin alueisiin. Metsälamminkankaan alue on arvioitu selvityksessä heikosti tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi.

Tuulivoimahankkeen lähivaikutusten alueeksi on esitetty kahden kilometrin etäisyyttä tuulivoimaloiden hankealueista mitattuna. Etäisyys saattaa olla liian pieni ottaen huomioon erityisesti hankealueen läheisyydessä sijaitseva linnustoltaan merkittävä Natura-alue ja asutus. Kaukovaikutusten alueeksi on esitetty 10 kilometrin etäisyyttä tuulivoimaloista mitattuna. Tuulivoimahankkeen sijainnin vuoksi (mahdollinen näkyvyys Oulujärven alueelle) maisemavaikutusten arviointi tulisi ulottaa esitettyä 10 kilometriä laajemmalle alueelle. Maisemavaikutusten monipuolinen arviointi sekä vaikutusten selkeä ja havainnollinen esittäminen ovat tuulivoimahankkeen vaikutusten kannalta tärkeä asia.

Tuulivoimaloiden melun vaikutusten arvioinnissa (s. 104) tulisi kiinnittää erityistä huomiota matalataajuisen melun vaikutuksiin ja kokonaisuutena meluarvioinnin epävarmuustekijöihin. Ympäristöministeriön tietojen mukaan tuulivoimarakentamisen ulkomelutasoa koskevista suunnitteluohje-arvoista valmistellaan valtioneuvoston asetus kevään 2014 aikana. Ympäristöministeriö on parhaillaan laatimassa ohjeita tuulivoimaloiden melun mallintamiseen ja mittaamiseen. Ohjeiden tarkoituksena on antaa tukea tuulivoima-alueiden suunnittelulle.

Vaikutusten merkittävyyden arviointi on keskeinen asia tuulivoimahankkeen vaikutusten arvioinnin kokonaisuudessa. Merkittävyyden arvioinnissa voitaneen hyödyntää asiantuntija-arvioinnin lisäksi myös paikallisten asukkaiden (ml. loma-asukkaat) kautta (esim. asukaskysely) saatavaa arvokasta tietoutta.

Sähkönsiirron järjestämisen vaikutusten arvioinnissa (s. 32 alkaen) on tarpeellista kiinnittää huomiota ilma- ja sähkökaapeleiden vesistöön sijoittamisen vaikutusten arviointimenettelyyn (maisema, kalasto, kalastus). Asukaskyselyjä voitaneen hyödyntää kalastukseen liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Tuulivoimahankealue sijaitsee merkittävien lintualueiden läheisyydessä. Linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointimenettelyssä tulisi kiinnittää erityistä huomiota muuttolintureitteihin sekä pesimälinnuston riittävän laajaan ja luotettavaan selvitykseen.

Vaikutuksia elinkeinon harjoittamiseen (maa- ja metsätalous, matkailu, kalastus ym.) on syytä käsitellä ympäristövaikutusten arvioinnissa (s. 100 alkaen) omana kohtanaan. Maankäyttövaikutusten arvioinnissa (s. 121) tulisi kiinnittää huomiota myös alueen kiinteistöjen arvoon sekä rakentamismahdollisuuksiin tuulivoimapuiston lähialueella.

Tuulivoimapuiston toteuttaminen edellyttäisi alueen tieverkon parantamista ja uusien tieyhteyksien rakentamista sekä voimaloiden perusten rakentamista. Näissä kaikissa tarvittaisiin erilaisia maa- ja kiviaineksia. Arviointiohjelmaan on tarpeellista lisätä maa- ja kiviainesten ottoa ja niiden kuljetusta koskeva vaikutusten arviointimenettelyn osuus.

Oulujärven retkeilyalue on vuonna 1993 perustettu maan ainoa vesistöpainotteinen valtion retkeilyalue. Retkeilyalue koostuu kuudesta aluekokonaisuudesta ja sen kokonaispinta-ala on 78 km². Retkeilyalueella on ulkoilun kannalta huomattava merkitys. Sen kokonaiskäyntimäärä oli vuonna 2012 yhteensä 35 600. Retkeilyalueen keskus on Manamansalossa sijaitseva Manamansalon viiden tähden leirintäalue. Manamansalossa sijaitsee myös Metsähallituksen virkistyskalastusalue. Oulujärven retkeilyalue sisältyy Rokua Geopark -alueeseen, joka on osa kansainvälistä Geopark -verkostoa. Arviointiohjelmassa Oulujärven retkeilyalueen käsittely ja sen sisältyminen Geopark -verkostoon sekä tuulivoimahankkeen vaikutusten arviointimenettely näiltä osin on jäänyt vähäiselle huomiolle. Lisäksi retkeilyalue näkyy karttakuvien pohjakartoissa aluerajauksena, mutta sitä ei ole merkitty niihin samalla tavalla kuin muita tarkastelualueella sijaitsevia alueita tai kohteita.

Sähkönsiirron alavaihtoehdot sekä suunnitellut sähköasemien sijaintipikat on havainnollisuuden vuoksi tarpeellista merkitä selkeästi omilla merkinnöillään arviointiohjelman karttaesityksiin (Kuva 8 s. 33 ym.)."

8) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja va. aluekehitysjohtaja Paula Karppinen ovat 10.12.2013 antaneet Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmälle oheisen pyydetyt lausunnon:

*"LAUSUNTO MAASEUTUPOLIITTISEN KOKONAISOHJELMAN
2014-2020 LUONNOKSESTA*

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kuudennesta maaseutupoliittisesta ohjelmasta vuosille 2014-2020 ja sen luonnoksesta.

1. Mitkä ovat ohjelman tärkeimmät asiat?

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman lähtökohdissa on ajatus, että se kokoaa kaikki maaseutupolitiikan toimijat mukaan ja että vahvistetaan entisestään kansalaistoiminnan edellytyksiä vaikuttaa maaseutupolitiikkaan.

Erittäin tärkeää ja hyvää ohjelmassa on paikkaperustaisen kehittämisen ja politiikan periaate. Sen mukaan paikallisilla olosuhteilla on merkitystä, kun tarkastellaan ihmisen elinympäristöä, hyvinvointia, toimintaa, kulttuuria ja kokemuksia. Paikallisten toimijoiden ja asukkaiden osallisuuden kasvattaminen sekä kansalaistoiminnan mukaan ottaminen yhteistyöhön viranomaisten ja organisaatioiden rinnalla on tärkeää sekä maaseudulla asumista helpottavien palveluiden saatavuuden että demokratiaulottuvuuden kannalta. Osallisuutta ja kansalaisryhmien omaa aktiivisuutta kannattaa vahvistaa ja kehittää.

Maaseutualueet ovat jo keskenään hyvin erilaisia niin lähtökohdiltaan, olosuhteiltaan kuin tarpeiltaan ja vahvuuksiltaan. Tämä tulisi ottaa huomioon myös eri ministeriöissä kansallisia, koko maan kattavia, hankkeita suunniteltaessa. Esimerkkinä tästä kansallinen laajakaistahanke, jossa tavoitteena on, että tehokkaat tietoliikenneyhteydet rakennettaisiin tuetusti siten, että lähes kaikki haja-asutusalueiden vakituiset taloudet olisivat enintään kahden kilometrin etäisyydellä runkoverkosta. Nimenomaan harvaan ja hajallaan asutetuille alueille suunnatussa hankkeessa tällainen sääntö on jo lähtökohtaisesti ristiriidassa koko hankkeen asetettujen tavoitteiden kanssa ja asettaa alueet ja niiden taloudet hyvin eriarvoiseen asemaan.

Maaseutu, mikään maaseudun elinkeino tai väestöryhmä ei saa jäädä politiikan marginaaliin etenäkään lähivuosina, jolloin ruoan ja uusiutuvan energian sekä ilmatoratkaisujen kysyntä maailmanlaajuisesti kasvaa ja maaseudun merkitys ratkaisujen tuottajana vahvistuu. Maaseutupoliittisella kokonaisuohjelmalla nostetaan osaltaan maaseutu ja sen kaikki mahdollisuudet politiikan keskiöön.

2. Mitkä ovat ohjelman suurimmat puutteet?

Kokonaisuohjelma on tarkoitus toteuttaa valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten voimavarojen puitteissa. Siksi olisi hyvä arvioida sekä perustella myös sen toteuttamiseen tarvittavia määrärahoja sekä niiden kokonaistaloudellisia vaikutuksia.

Huolimatta maataloustuotantoon sitoutuneen yrittäjämäärän tai tilojen määrän vähenemisestä viime vuosikymmeninä, ruoan ja ruokasektorin merkitys ei ole vähentynyt. Yleisesti tiedossa on lisäksi, että ruoan kysyntä kasvaa maailmanlaajuisesti ja tarjonta ei globaalisti riitä kattamaan kasvavaa kysyntää. Sama koskee uusiutuvan energian ja kestävien, ilmastonmuutosta hillitsevien ja siihen sopeuttavien ratkaisujen kysyntää. Näiden globaalien muutosvoimien valossa tuntuu suorastaan loukkaavalta ohjelmatekstissä oleva maininta siitä, että maatalouden suhteellinen merkitys on kutistunut aluetalouksissa marginaaliseksi. Maininta on ristiriidassa teeman tekstissä edellisellä sivulla todetun ruokasekto-

rin kasvunäkymien ja lähiruoan edistämisen kanssa.

Ekosysteemipalvelut (3.5.) -teeman tahtotilan ensimmäinen kohta on toisaalta erittäin vaikeasti ymmärrettävä ja sisältää toisaalta useita merkityksiä. Kaksi muuta kohtaa – uusiutuvan energian tuotanto ja hyvin hoidetut luonnon ja kulttuuriympäristöt - ovat selkeitä ja ymmärrettäviä sekä tavoitteellisia. Teeman esittelyssä käytetyt termit ekotalous ja vihreä kasvu edellyttäisivät kenties vielä koko ohjelmatason määrittelyä. Ekotalouden ja biotalouden ero jää määrittelyehdotuksesta huolimatta epäselväksi ja abstraktiksi. Kaikki maaseudun uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen, suomalaisen maatalouden ja metsätalouden vastuullinen toimintatapa on vihreää kasvua ja edistää ilmastonmuutoksen hillinnän ja vähähiilisyden tavoitteita.

Ohjelmaluonnoksen ympäristövaikutusanalyysin elinkeinoja ja osaamista koskevan osan (s. 51) toinen kappale on muotoiltava uudelleen. Tekstissä annetaan käsitys siitä, että vain lähiruoan ja luomutuotteiden käytön lisääminen vaikuttaa myönteisesti ympäristöön. Suomalainen pääosin perheviljelmiin perustuva maataloustuotanto on kokonaisuudessaan ml. luomutuotanto kestävä ja vastuullista, edistää luonnon, ympäristön ja eläinten hyvinvointia. Viljelijät ovat hyvin sitoutuneita ympäristöohjelmiin ja maataloustuotannon ylisukupolvisuus edellyttää maaperän hyvää hoitamista. Samalla tavalla suomalainen perhemetsätalous on kestävä ja vastuullista, varmistaa sekä puuraaka-aineen että muiden metsän tuotteiden ja palveluiden saannin. Suomalainen maatalous ja metsätalous edistävät vähähiilisyystavoitteita ja tarjoavat kestäviä ratkaisuja maailman ilmasto- ja ympäristöongelmien ratkaisemiseen.

Toimenpiteiden vastuutahojen esittelyssä olisi suotavaa käyttää yhdenmukaista vastuutahojen esittelyä. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma on kuitenkin ensisijaisesti politiikkaohjelma, jonka ensisijaisia toteuttajia ovat YTR:n toiminnassa edustettuina olevat ministeriöt ja toissijaisia muut yhteisöt, joilla on omat ns. toimenpideohjelmansa.

3. Vastataanko teemojen sisältämällä toimenpiteillä maaseudun tarpeisiin? Puuttuuko jokin toimenpide? Voidaanko jokin toimenpide poistaa?

Maaseutupoliittisessa kokonaisuohjelmassa on varsin paljon toimenpiteitä. Ohjelman strategisuuden parantamiseksi toimenpiteitä olisi perusteltua priorisoida ja vähentää, kärkeeseen tulisi kuitenkin pystyä nostamaan strategisesti merkittävimmät tavoitteet ja toimenpiteet, joilla edistetään niin kansallista menestystä kuin myös alueiden ihmisten hyvinvointia. Listattujen toimenpiteiden lisäksi tulisi kuvata paremmin prosessit toimenpiteiden eteenpäin viemiseksi ja niiden toteutumisen seuraamiseksi.

Uutena kunnan palvelujen ja hyvinvoinnin kehittämisen välineenä otetaan Suomessa käyttöön kunnan hyvinvointikertomusten laatiminen. Tässäkin työssä kansalaistoiminnan ryhmiä tulee ottaa mukaan valmisteluun, johtopäätösten tekemiseen ja toimintasuunnitelmien valmisteluun eikä vasta ottamaan vastaan viranomaistoiminnan tuloksia.

Ohjelmassa viitataan monipaikkaisuuteen. Liiton mielestä monipaikkaisuuden nostaminen esiin ohjelmassa on arvokasta. Kuten ohjelmassa

todetaan, monipaikkaisuus on yleistynyt elämisen muoto. Voimme asua, tehdä työtä ja viettää vapaa-aikaa eri paikkakunnilla, eri puolilla Suomea, maaseudulla tai kaupungissa. Tässä ohjelmassa on kuitenkin hyvin vähän pohdittu sen tuomia muita vaikutuksia kuin vapaa-ajan asukkaiden potentiaali. Enemmän olisi voinut myös pohtia, mitä toimenpiteitä tarvitaan, jotta tällaista monipaikkaista elämäntapaa voisi tukea. Millä resursseilla loma-asuntomaaseutu varautuu loma-asukkaidensa kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja terveystaloihin sekä tilapäiseen päivähoitotarpeeseen, jos vanhemmat tekevät etätöitä? Tiestön ylläpito vaatii myös osansa.

Kansalaisyhteiskunta ja kansalaiset toimijana kohtaan Kainuun liiton mielestä kansalaisyhteiskuntasitoutus vaikuttaa mielenkiintoiselta ehdotukselta. Kun ohjelmassa toimintaympäristöanalyysissä arvioidaan tahtuvan isoja muutoksia maaseudun palvelurakenteessa johtuen valtiontalouden kestävyysvajeen hoidosta, tästä on vaikea päätellä miten isoja vastuita ja velvollisuuksia kansalaisyhteiskunnalle ja kolmannelle sektorille voi tulevaisuudessa tulla.

Kainuun liitto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että kun kansalaisjärjestöjä ja kolmannen sektorin toimijoita tarvitaan mukaan kehittämistyöhön ja mahdollisesti mukaan palvelujen tuottamiseen, siihenkin varataan riittävästi resursseja. Tämä tulee ottaa huomioon mm. kuntien valtionosuusjärjestelmässä. Pitkien välimatkojen alueilla kuntien tulisi pystyä tukemaan kansalaisten omaa ja järjestöjen aktiivisuutta. Siksi on hyvä, että ohjelmassa otetaan myös tämä huomioon.

Osallisuus ja lähidemokratia –kohdassa kansalaisyhteiskunta ja kansalaiset toimijana luvussa esitetyt paikallisen kehittämisen ja lähidemokratian näkökulmat ovat erityisen tärkeitä ohjelmassa. Kaiken kaikkiaan ohjelmassa on nostettu ansiokkaasti esiin kaikkien kolmannen sektorin toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen rooli ja merkitys. Paikallinen kehittäminen –luvussa näkökulma kuitenkin kapeutuu lähes kokonaan kattamaan vain kyläyhdistykset ja leader-toiminnan. Kainuun liitto katsoo, että paikallisen kehittämisen vahvistamisessa ohjelmassa on syytä huomioida paikallista kehittämistä toteuttavina kaikki muutkin järjestöt ja yhdistykset kyläyhdistysten lisäksi.

4. Miten näette oman organisaationne roolin osana maaseutupolitiikan ja maaseudun kehittämisen verkostoa? Mikä on roolinne maaseutupoliittisen kokonaisohjelman toteuttamisessa?

Kainuun liiton rooli osana verkostoa on merkittävä ja liiton toiminta tukee vahvasti kokonaisohjelman tavoitteiden toteutumista. Yksittäisten kehittämishankkeiden rahoittajan roolimme ei niinkään suuri, varsinkaan rakennerahastovarojen pienentyessä seuraavalla rahoituskaudella.

Kainuun liiton tehtävä on alueellaan vastata maakunnan yleisestä kehittämisestä ja se toimii tällöin yhteistyössä alueiden kehittämiseen osallistuvien eri tahojen kanssa. Maakunnan liitto vastaa ennakkoinnin yhteensovittamisesta maakunnassa, arvio ja seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä sekä kehittämistoiminnan vaikuttavuutta. Kehittämisrahoituksen yhteensovitus tapahtuu Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) ja sen

sihteeristön (joissa liitolla merkittävä rooli) valmistelutyön kautta. Lisäksi liitto vastaa alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien käynnistämisestä, yhteistyön johtamisesta ja suunnittelun yhteensovittamisesta.

Kainuun liitto laatii 2013-2014 aikana maakuntastrategian, Kainuu-ohjelman, jossa maaseutualueet ja niiden kehittäminen niin olosuhteiltaan kuin elinkeinojen kehittämisen osalta huomioidaan tasavertaisesti maakunnan muiden alueiden kanssa. Maakuntaliiton tehtävä on koota alueen toimijoita yhteen maakuntastrategiatyöhön ja myös näin yhteen sovitaa ja edistää alueen tasapuolista kehittämistä. Maakuntastrategiaa laaditaan tiiviissä yhteistyössä niin ELY-keskuksen kuin paikallisen kyläyhdistysten kattojärjestön ja Leader -toimintaryhmän kanssa. Maakuntastrategian tavoitteena on maakunnan koko alueella asuvien ja toimivien ihmisten hyvinvoinnin parantaminen. Siksi vahvistamme kansalaisten ja heidän yhteistoimintaryhmiensä vaikutusmahdollisuutta myös maakunnan kehittämistyöhön.

Kainuun liitto on mukana Kainuun maaseuturyhmässä, joka kokoaa, vaihtaa ja käsittelee hyvin kattavasti maaseudun kehittämiseen liittyvää tietoa. Liitto on mukana myös kaikissa maakunnassa käynnissä olevissa teemaohjelmien ohjausryhmissä ja sitä kautta vaikuttamassa maaseutualueiden kehittämiseen.

Kainuun liiton tehtävä on varmistaa, että myös maaseutualueet huomioidaan maakunnan kehittämisen strategisissa valinnoissa.

5. Muita kommentteja ja terveisiä YTR:lle?

Kokonaisohjelman teemat ja toimenpiteet on muodostettu aiempaa ohjelmaa selkeämmin ja ne ovat nyt helpommin hahmoteltavissa. Viiden teeman tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta ohjelma on tosin jossain määrin vielä hieman keskeneräinen. Teemojen kuvauksien ja tavoitteiden esittelytekstien yhdenmukaisuuteen sekä siihen, että teemojen toimenpiteet vastaavat paremmin esittelytekstissä esitettyihin tavoitteisiin, tulee ohjelman viimeistelyssä kiinnittää vielä huomiota. Esitetyt toimenpiteet ovat myös jossain määrin eritasoisia.

Tavoitteet eri teemoissa samoin kuin koko ohjelman ja maaseudun visio tahtotiloinen vuodelle 2020 on hyvin asetettu ja liiton mielestä kannatettavia.

Erilaisten maaseutualueiden tunnistaminen ja jäsentäminen on tärkeää. On myös hyvä havainto, että noin kolmannes (31 %) suomalaisista asuu maaseutuun lukeutuvilla alueilla. Se on täysin hämärtynyt yleisessä keskustelussa, jossa asumisen keskittäminen ja muuttoliike maalta kaupunkiin korostuu. Kaupungin ja maaseudun välillä ilmenevää jännitettä voisi hälventää, jos monipuolisempi kuva erilaisista maaseuduista välittyisi laajasti suomalaisten tietoisuuteen. Vuorovaikutuksen lisääminen myös eri alueiden sekä maaseudun ja kaupungin välillä on olennaisen tärkeää.

Sivulla 17 toimenpiteissä mainitaan, että maaseutuvaikutusten arviointi

tehdään kylien lähtökohdista. Tämän kaltaisen näkökulman asettaminen kaventaa haitallisesti menetelmää, jonka avulla pitäisi pystyä hahmottamaan toimenpiteiden maaseutuvaikutukset kokonaisvaikutusten osana.

Paikallinen kehittäminen -luvussa (3.1.3) linjatut toimenpiteet ovat relevantteja ja oikeaan osuneita.

Elinkeinot ja osaaminen -teema (3.4.) on erityisen tärkeä maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman osa. Teeman tahtotila on erittäin monipuolinen ja kattava. Sitä voisi jopa tiivistää. Maaseudun kaikessa kehittämisessä on elinkeinon ja yrittäjyyden kehittämisellä oltava vahva rooli. Uuden yritystoiminnan edistämisen lisäksi on tärkeää huolehtia nykyisen yritystoiminnan ml. maa- ja metsätalous edellytyksistä ja palveluista. Tämän teemaverkoston toiminnan ydin ja päätavoite on oltava yrittäjyyden edellytysten ja maaseutuyritysten markkinoiden edistämässä riippumatta siitä, minkä toimialan yrityksistä on kyse."

9) Maakuntien liittojen hallitusten puheenjohtajien ja maakuntajohtajien kannanotto aluehallinnon tulevaisuutta koskevaan selvitystyöhön ja näkemyksiä seuraavan hallitusohjelman valmistelutyöhön
16.12.2013:

"Valtion aluehallintoa uudistettiin vuoden 2010 alusta. Samassa yhteydessä linjattiin, että maakuntien roolia vahvistettaisiin. Kuluvalla hallituskaudella (2011-2015) laadittiin selonteko valtion aluehallintouudistuksen täytäntöönpanosta. Kyseisessä selonteossa ei kiinnitetty juurikaan huomiota maakuntien asemaan. Kuitenkin aluehallintoa tulisi tarkastella kokonaisuutena, jotta voitaisiin nähdä koko väliportaana hallinnon kehittämisen mahdollisuudet.

Aluehallinnon kokonaisuuden tarkastelu on tarpeen, jotta vähenevillä resursseilla on mahdollista toteuttaa kansalaisten yhdenvertaisuuden taakka ja alueellista kasvua sekä hyvinvointia vahvistava hallintomalli.

Suomessa meneillään oleva kuntarakenneuudistus perustuu vahvoihin peruskuntiin. Maakuntien liittojen mielestä Suomi tarvitsee vahvempiin kuntayksiköihin perustuvan kunnallisen itsehallinnon lisäksi myös selkeämmän ja yksinkertaisemmän, maakunnista muodostuvan kansanvaltaisen aluehallinnon.

Eurooppalaisittain ottaen ei ole olemassa yhtenäistä kunta- ja aluemallia. Olennainen yhteinen tekijä on kuitenkin se, että kansalaisten kannalta tärkeät asiat päätetään vaaleilla valituissa toimielimissä tai vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden toimesta. Alueellisen demokratian puiteasiakirja (2009) painottaa subsidiariteettiperiaatetta, eli päätösten tekemistä niin lähellä kansalaista kuin se asian luonteen huomioiden on mahdollista. Valitettavasti taloudellisesti tiukkoina aikoina on kuitenkin taipumusta keskittää asioiden hallinnointia keskushallinnolle; keskushallinnon ajatellaan kykenevän alueellisia toimijoita paremmin määräämään vähenevistä resursseista.

Maakuntien liittojen näkemyksen mukaan on välttämätöntä, että ylikun-

nallisesta aluekehityksestä, aluesuunnittelusta, Suomen eri alueiden edunvalvonnasta ja kansainvälisistä suhteista vastaa kunnalliseen kansanvaltaan pohjautuva elin. Tämä toimitus voisi vastata myös yhtä kuntaa suuremmista, laajaa väestöpohjaa vaativista palveluista (esim. sote-suunnittelu, pelastustoimi, koulutuksen aluetason tehtävät). Perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaisesti kuntia suurempien alueiden itsehallinnosta säädetään lailla. Uudella aluehallinnolla tulee olla riittävä väestö- ja taloudellinen perusta vastata lisätoimivallan mukaisista tehtävistä. Hallinnon rajoihin tulee kaiken kaikkiaan kiinnittää huomiota, jotta niitä saataisiin yhtenäistettyä. Uudistuksen tulisi perustua maakuntien tahtoon ja luontaiseen yhteistyöhön.

Meneillään oleva kuntarakennemuutos tulee vaikuttamaan myös alue- ja maakuntahallintoon ja näitä tulisi tarkastella kokonaisuutena. Esimerkiksi maankäytön, asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinojen eli ns. MALPE -järjestelmien suunnittelu ja toteutus edellyttää laajempaa pohjaa kuin vahva peruskunta. Tämän vuoksi on selvítettävä mahdollisuus selkeään hallinnon kolmiportaisuuden toteuttamiseen; valtio, alueet ja kunnat, joiden kesken toimivalta, vastuu ja resurssit on selkeästi määriteltä. Tarkastelu tulisi lähteä tehtävämäärittelystä käsin ja maakunnat ovat valmiita tehtävien ja toimivallan kartuttamiseen. Tulevan aluekehityslain (voimaan 1.1.2014) mukaisesti maakuntien liittojen asema aluekehitysviranomaisena tulee säilymään.

Maakuntien liittojen hallitusten puheenjohtajat ja maakuntajohtajat haluavat, että seuraavaa hallitusohjelmaa laadittaessa kiinnitetään huomiota koko aluehallinnon tulevaisuuteen. Tarkasteluun tulisi ottaa valtion aluehallintovirastojen sekä ELY -keskusten ohella myös lukuisat kunta-yhtymät ja maakuntien liitot sekä erilaisten aluejakojen yhtenäistäminen. Näitä toimintoja olisi mahdollista järjestää uudelleen siten, että monikerroksista hallintoa kevennetään ja, että kunnallisen demokratian ohjaukselta aluetasolla vahvistuu.

Parlamentaarisen valmistelun pohjalta on lähdettävä kehittämään koko maan alueella aluehallinto-organisaatiota, jolla on kansalaisten luottamus. Tulevassa hallitusohjelmassa tulee luoda valmius kansanvaltaan, alueiden omiin vahvuuksiin ja tietämykseen perustuvan aluetason hallinnon toteuttamismahdollisuuksiin edellä esitetyiltä pohjalta. Jo kuluvalle kaudelle on syytä käynnistää esivalmistelu maakuntien ja valtion aluehallinnon uudistamisesta.

Tämä kannanotto on käsitelty ja hyväksytty maakuntien hallitusten puheenjohtajien ja maakuntajohtajien yhteiskokouksessa 10.12.2013."

10) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 17.1.2014 antaneet Hyrynsalmen ja Suomussalmen kunnille oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO HYRYNSALMEN KIVIVAARAN-PEURAVAARAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAVAEHDOTUKSESTA

Hyrynsalmen ja Suomussalmen kunnat ovat pyytäneet mm. Kainuun liitolta lausuntoa Kivivaaran-Peuravaaran tuulivoimapuiston osayleiskaa-

vaehdotuksesta.

Metsähallitus Laatumaa suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Hyrynsalmen ja Suomussalmen kuntien alueella sijaitsevalle Kivivaaran-Peuravaaran alueelle. Osayleiskaavan mukainen tuulivoimapuisto käsittää 33–42 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on noin 3 MW.

Kummassakin kunnassa laaditaan samanaikaisesti hankealuetta koskevat erilliset osayleiskaavat.

Tuulivoimapuisto koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, sähköasemasta, sähköverkkoon liittymistä varten rakennettavasta 110 kV:n ilmajohdosta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä. Tuulivoimapuiston tekninen suunnittelu on parhaillaan käynnissä. Tuulipuiston ensimmäisen vaiheen rakentamisen on arvioitu alkavan vuonna 2014, jolloin tuulivoimapuisto voitaisiin ottaa käyttöön vuonna 2015 tai 2016.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (nk. YVA -menettely) on käynnistynyt samanaikaisesti kaavoitusprosessin kanssa. YVA -menettelyn yhteydessä laadittuja vaihtoehtoja, selvityksiä, ympäristövaikutusten arvioinnin tuloksia sekä haitallisten vaikutusten ehkäisy- ja lieventämistoimenpiteitä on hyödynnetty osayleiskaavatyössä. Osayleiskaavan kannalta olennaisimmat YVA -menettelyn yhteydessä laaditut selvitykset ovat kaavan liitteenä.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja sitä on tarkoitus käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena. (Maankäyttö- ja rakennuslain muutos 1.4.2011, MRL 44 §, 77a § ja 77b §).

Osayleiskaavaluonnos on laadittu YVA -menettelyssä esitetyn vaihtoehdon 3 (VE3) pohjalta, jossa tarkasteltiin yhteensä 39 tuulivoimalan sijoittamista alueelle.

Osayleiskaavaehdotuksessa 21.11.2013 on tuulivoimaloiden määrää tarkistettu siten, että yleiskaavalla toteutettavien tuulivoimaloiden kokonaismäärä Hyrynsalmen ja Suomussalmen alueella on 33. Lisäksi yleiskaavaratkaisuun sisältyy Hyrynsalmen kunnan puolelle sijoitettavat 9 tuulivoimalaa, joiden toteuttamista harkitaan myöhemmässä vaiheessa suunnittelutarveratkaisun perusteella.

Osayleiskaavan perusteella toteutettavista tuulivoimaloista 11 sijoittuu Hyrynsalmen kunnan alueelle. Suunnittelualueen rajausta on tarkistettu voimaloiden sijoitusta vastaavasti. Suunnittelualueen laajuus on noin 6175 ha, josta Hyrynsalmen kunnan alueelle sijaitsee noin 3268 ha.

Tuulivoimaloiden yksikkötehot ovat noin 3 MW, napakorkeus 120–160 metriä ja roottorin läpimitta 100–140 metriä, eli kokonaiskorkeus on enintään 230 metriä. Sähkönsiirtoa varten tuulivoimapuisto liitetään omalla uudella voimajohdolla Ristijärvellä sijaitsevalle Seitenoikean sähköasemalle.

Osayleiskaavaehdotus

Suunnitteilla oleva Kivivaaran-Peuravaaran tuulivoimapuistohanke toteutuessaan edistäisi Kainuun ilmastostrategian ja maakuntaohjelman tavoitteita, joissa uusiutuvan ja paikallisen energian tuotantoa pyritään lisäämään Kainuussa.

Voimassa olevassa valtioneuvostossa vuonna 2009 vahvistetussa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa ei ole käsitelty tuulivoimaa asiakokonaisuutena, eikä ole osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Kainuun maakuntavaltuusto on tehnyt 25.3.2013 päätöksen käynnistää Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan laatimisen.

Kainuussa on toteutettu yhteistyössä viiden muun maakunnan kanssa Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys (2011), jossa on määritetty potentiaaliset tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet maakuntakaavoituksen näkökulmasta. Kainuun liiton toimesta on laadittu vuonna 2013 Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys. Selvityksessä on otettu huomioon aiemman selvityksen lisäksi maakunnan alueella tiedossa olevat tuulivoimahankkeet. Selvityksen tavoitteena on ollut luoda edellytykset valita tuulivoimapuistoille sopivimmat alueet, jotka voidaan varata maakuntakaavassa tuulivoimatuotannolle. Selvityksessä on tarkasteltu erityisesti tuulivoimapuistojen näkyvyyttä, melu- ja välkevaikutuksia, vaikutuksia linnustoon, porotalouteen, hiljaisiin alueisiin, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin sekä sähköverkkoon liittymistä ja lentoturvallisuuden asettamia rajoitteita. Selvityksessä alueet on jaoteltu hyvin soveltuviin, mahdollisesti soveltuviin ja heikosti soveltuviin alueisiin. Kivivaaran-Peuravaaran alue on arvioitu selvityksessä hyvin tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi.

Ympäristöministeriön tietojen mukaan tuulivoimarakentamisen ulkomelutasoa koskevista suunnitteluohjeista valmistellaan valtioneuvoston asetus kevään 2014 aikana. Ympäristöministeriö on parhaillaan laatimassa ohjeita tuulivoimaloiden melun mallintamiseen ja mittaamiseen. Ohjeiden tarkoituksena on antaa tukea tuulivoima-alueiden suunnittelulle.

Osayleiskaavassa on esitetty selkeästi kaavaratkaisu ja sen perusteet, laaditut selvitykset ja arvioitu monipuolisesti hankkeen vaikutuksia.

Tuulivoimahankkeen toteuttamiseen liittyy vaikutuksia, jotka sisältävät jossain määrin epävarmuutta mm. vaikutusten määrästä ja kohdistumisesta. Vaikutuksiin liittyvät epävarmuudet kohdistuvat erityisesti paikalliselle pysyvälle ja loma-asutukselle (meluvaikutukset), porotaloudelle ja linnustolle. Kainuun liitto pitää tärkeänä sitä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan."

11) Valtiovarainministeriön Kunta- ja aluehallinto-osasto on pyytänyt kunnilta kommentteja valtionosuusjärjestelmän uusista perusteista. Liitteenä on Kainuun liiton 17.1.2014 antamat kommentit valtionosuusuudistukseen.

Liite nro: 1

12) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ovat 22.1.2014 antaneet Maa- ja metsätalousministeriölle oheisen lausunnon:

"LAUSUNTO UUDEN KALASTUSLAIN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa uuden kalastuslain hallituksen esitysluonnoksesta. Esityksen tarkoituksena on hallitusohjelman mukaisesti toteuttaa kalastuslain kokonaisuudistus, jonka yhteydessä vuoden 1982 kalastuslaki korvattaisiin samannimisellä uudella lailla.

Kalastuslain uudistuksella pyritään järjestämään kalavarojen ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävä käyttö nykyistä paremmin. Lain tavoitteena on turvata kalojen luontainen elinkierto ja lisääntyminen mahdollistamalla välttämättömien kalastusrajoitusten ja muiden toimenpiteiden toteuttaminen. Lailla on tarkoitus luoda hyvät edellytykset kaupalliselle ja vapaa-ajan kalastukselle. Tavoitteena on, että lakiuudistuksen myötä on kalavarojen käyttö ja hoito perustuisi nykyistä laadukkaampiin valtakunnallisiin ja alueellisiin hoitosuunnitelmiin, joilla olisi myös nykyistä suurempi sitovuus suhteessa kalastusoikeuden haltijoihin. Kalastusoikeudet on tarkoitus säilyttää pääpiirteissään nykyisenlaisina. Yleiskalastusoikeuksia ja valtion kalastusmaksuja on tarkoitus yksinkertaistaa ja laajentaa yhdistämällä kalastushoitomaksu ja viehekalastuslupa yhdeksi kalastonhoitomaksuksi, joka oikeuttaisi viehekalastukseen koko maassa erityiskohteita lukuun ottamatta. Laki yleisestä kalastusoikeudesta esitetään kumottavaksi. Uusi kalastuslaki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2015.

Uuden kalastuslain hallituksen esitysluonnos

Maakunnan suunnittelusta ja yleisestä kehittämisestä vastaavana viranomaisena Kainuun liitto ei ota kantaa lakiesitysluonnoksessa esitettyihin yksittäisiin lainkohtiin. Kalastuksella on sekä elinkeinona että virkistystoiminnan kannalta paikallisesti hyvin suurta merkitystä, joten lakiuudistuksen valmisteluun, lain tavoitteisiin ja sisältöön liittyen Kainuun liitto toteaa yleisinä huomioina seuraavaa.

Kalastuslain uudistuksen perusteina on esitetty lukuisia ongelmakohtia, joiden poistamiseksi lakimuutosta pidetään tarpeellisen. Perusteluissa esitettyjen eri ongelmien merkittävyys kalastuksen ohjauksen kokonaisuuden kannalta jää epäselväksi. Paikallisten tai kokonaisuuden kannalta mahdollisesti jopa marginaalisten ongelmien poistamiseen perustuva lainsäädäntö saattaa johtaa liian tiukasti ohjaavaan ja epätarkoituksenmukaiseen lainsäädäntöön. Lain muutoksen tarvetta ja sisältöä arvioitaessa tulee ottaa huomioon lakimuutoksella poistettavan ongelman merkittävyys, alueiden erilaisuus ja kalastuksen erilainen merkitys eri alueilla. *Tavoitteena tulee olla lainsäädäntö, joka ottaa huomioon eri alueiden erilaiset sääntelytarpeet.*

Kalastuslain esitysluonnoksessa on esitetty tavoitteina siirtyä kalojen istutuskeskeisestä kalavesien hoidosta kalastuksen sääntelyyn perustuvaan kalavarojen hoitoon ja toisaalta tavoitteena on myös laajentaa yleiskalastusoikeuksia sekä kehittää vapaa-ajan kalastusta laajojen kansalaispiirien luontoharrastuksena. Tiukentuva kalastuksen sääntely saattaa olla ristiriitainen jälkimmäisen tavoitteen kanssa ja vaikeuttaa sen saavuttamista. Kalastusmatkailun kehittäminen on jäänyt lakiesityksessä vähälle huomiolle. Kalastusmatkailun kehittämiseksi mahdollisesti tehtävät pyyntikokoisten kalojen istutukset tulisi erottaa kalakannan hoitoon liittyvistä kalan istutuksista ja niiden sääntelystä. *Uuden kalastuslain tulee edistää kaupallisen kalastuksen ohella vapaa-ajan kalastuksen liisääntymistä luontoharrastuksena sekä kalastusmatkailun kehittämistä.*

Kalastuslaissa on tarkoitus asettaa erityisiä säädöksiä, jotka koskevat vaelluskalavesistöjä. Säädösten tarkoituksenmukainen tulkinta edellyttää, että vaelluskalavesistöt määritellään ja yksilöidään riittävän täsmällisesti ottaen huomioon mm. vesistöissä olevat rakennetut ja luonnolliset vaellusesteet.

Lakiesityksessä on tarkoitus antaa säädöksiä valtakunnallisten ja riittävän laajojen vesistöaluekohtaisten kalataloussuunnitelmien laatimisesta sekä suunnitelmien noudattamisesta. Valtakunnallisten ja alueellisten kalataloussuunnitelmien laatiminen sekä suunnitelmien sitovuus edellyttävät riittävää tutkimustietoa suunnittelualueen vesistöolosuhteista ja kalastosta. *Tarvittavan tutkimustiedon laajuus ja saatavuus tulee ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheita asetettaessa. Paikallisten kalastuskuntien asiantuntemuksen huomioon ottaminen tulee varmistaa suunnitteluprosessia koskevissa säädöksissä.*

Lakiesityksen luonnoksessa on kalatalousalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien laadintaan osallistumisen osalta tarkoitus lainsäädännöllä asettaa ympäristöjärjestöt erityisasemaan muihin kansalaisjärjestöihin verrattuna. Yhden kansalaisjärjestön osallistumisen turvaaminen lainsäädännöllä kalatalousalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimiseen ei ole kansalaisjärjestöjen kannalta tasavertaista. Suunnittelussa tarvittavien eri näkökulmien kannalta se ei ole myöskään tarkoituksenmukaista. *Eri kansalaisjärjestöjen tasavertaisuus kalatalousalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien suunnitteluun osallistumisessa tulee ottaa huomioon ja turvata lakiesityksen jatkovalmistelussa."*

Lisätietoja lausunnoista 1-7 sekä 10 ja 12 antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0884 ja lausunnoista 8-9 ja 11 maakuntajohtaja Pentti Malinen puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää, ettei viranhaltijapäätöksiä oteta maakuntahallituksen käsiteltäväksi ja merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Hyväksyi.
